

DEPARTAMENT DE CATALÀ. DEURES D'ESTIU (1r d'ESO)

A) Alumnes que han de recuperar l'assignatura al setembre

L'alumnat suspès ha d'examinar-se al setembre i, a més, presentar els deures que detallem i haver llegit el llibre de lectura obligatòria establert per al seu curs.

- Deures:

Presentació **obligatòria** del **llibre de reforç**, amb totes activitats fetes i autocorregides amb un bolígraf vermell. Al web de l'institut, a l'apartat *Deures d'estiu*, podreu descarregar-vos les solucions de cada quadern.

Per aprovar. Llengua catalana i literatura 1 ESO. Editorial Castellnou. ISBN: 978-84-9804-924-4

El professorat posarà una nota a la feina presentada, la qual representarà un **10% de la qualificació final**.

- Lectura obligatòria:

- Pilar GARRIGA, *Un estiu a Borneo*, Ed. Barcanova. ISBN: 978-84-489-2107-1.

A l'examen de recuperació de setembre s'inclourà un apartat amb preguntes específiques sobre la lectura, amb un valor d'un **10% de la qualificació final**

B) Alumnes amb la matèria aprovada al juny

El Departament convida l'alumnat a llegir el llibre següent:

- Pilar GARRIGA, *Un estiu a Borneo*, Ed. Barcanova. ISBN: 978-84-489-2107-1.

Es tracta d'una feina **voluntària** però altament **recomanada**. Al setembre, en començar les classes, es farà una prova per tal d'avaluar-lo i comptabilitzar-ne la nota en la qualificació del 1r trimestre.

Recomanacions generals per a l'alumnat d'ESO

És molt recomanable que vagin practicant l'ortografia mitjançant els exercicis que poden trobar a **Internet**: activitats curriculars i programes específics de l'apartat de Llengua Catalana a l'ESO, del portal educatiu edu365

<http://www.edu365.cat/eso/muds/catala/index.htm>, serveis d'autoaprenentatge

(<http://salc.upf.edu/>); itineraris d'aprenentatge

(http://aplicacions.llengua.gencat.cat/itineraris-aprenentatge/index_c.html), dictats

en línia, activitats clic de llengua catalana

(<http://clic.xtec.cat/projecs/llengua/jclic/llengua.jclic.zip>), ...; o bé comprant qualsevol

quadern d'ortografia del curs que acaben de fer (per exemple, de les editorials Castellnou, Teide, Barcanova o qualsevol altra).

Bellcaire d'Urgell, 8 de juny de 2018

PER aprovar

Llengua catalana i literatura
1 ESO Solucionari

Unitat 1. La notícia

Comprensió lectora

Pàgina 4

1 Títol: Barberà de la Conca segueix pendent de la gran esquerda

Entradeta: L'Institut Geològic farà un nou estudi per esbrinar l'origen de la fissura que travessa el poble. Els veïns afectats no tenen els ajuts a la rehabilitació de les zones catastròfiques.

Cos de la notícia: des de «El poble que s'esquerda...» fins a «l'esquerda va creixent.»

Mitjà de comunicació en què s'ha divulgat: premsa escrita, diari *El Punt Avui*.

2 Sí.

3 a La població de Barberà de la Conca viu pendent d'una gran esquerda.

b La causa és que encara no s'ha pogut esbrinar quin és l'origen de la fissura. Per aquest motiu, els habitants de Barberà de la Conca no poden beneficiar-se dels ajuts a la rehabilitació dels immobles afectats, ja que no poden reclamar a l'Estat la declaració de zona catastròfica.

c Alguns dels veïns de la població de Barberà de la Conca.

d A Barberà de la Conca.

e Segons un primer estudi, l'esvoranc es va descobrir el juliol del 2011 a causa de les pluges del 2010. El gener de 2013 encara n'estan pendents.

f Un primer estudi apunta que l'origen de l'esvoranc soterrani que esquerda les cases podrien ser les pluges del 2010, però aquesta explicació no s'ha pogut confirmar de forma fefaent.

4 Resposta oberta.

5 a F; **b** V; **c** V; **d** F; **e** F; **f** V

6 En l'avaluació de l'estat del terreny (composició, estructura, història).

7 S'hauria de confirmar que l'origen de l'esvoranc són les pluges del 2010. Llavors podrien reclamar a l'Estat la declaració de zona catastròfica i, d'aquesta manera, es beneficiarien dels ajuts a la rehabilitació dels immobles afectats.

8 Gairebé un any i mig. Des del juliol del 2011 fins al 19 de gener de 2013. Resposta oberta.

9 Resposta oberta.

10 És objectiva, ja que qui narra els esdeveniments no fa reflexions personals ni exposa sentiments propis.

11 Resposta oberta.

12 L'alcalde manifesta que mentre no hi hagi la declaració de zona catastròfica, els veïns no poden acollir-se al consorci d'assegurances i les asseguradores privades de cada propietari no es fan càrrec de les despeses de reforma. També comenta que estan en un temps mort, esperant que es decreti algun acord d'ajut.

13 Resposta oberta.

14 Resposta oberta.

Gramàtica

Pàgina 5

1 **a** element de la realitat, col·lectiu; **b** element de la realitat, comú; **c** element de la realitat, propi; **d** element de la realitat, propi; **e** element de la realitat, propi; **f** element de la realitat, concret; **g** element de la realitat, comú; **h** acció, abstracte; **i** element de la realitat, concret; **j** concepte, col·lectiu; **k** concepte, abstracte; **l** concepte, col·lectiu; **m** element de la realitat, concret; **n** element de la realitat, concret

2 masculins: **a, b, c, e, h, m, n, p**
femenins: **d, f, g, i, j, k, l, o**

3 **a** la clau, **b** el clau; **c** la llum, **d** el llum; **e** el salut, **f** la salut; **g** el pols, **h** la pols; **i** la son, **j** el son

Pàgina 6

4 **a** causa; **b** metre; **c** illes; **d** casa; **e** municipis; **f** estudis; **g** pluja; **h** sequeres; **i** informes; **j** declaracions; **k** zones; **l** veïns; **m** despeses; **n** estructures; **o** asseguradora; **p** situació

- 5** **a** Les noies volen anar de vacances a Itàlia.
b He ajudat les meves germanes a cosir uns botons.
c En aquests solars hi edificaran unes cases noves.
d Les perruqueres han comprat uns regals per a les seves filles.
e Els meus veïns s'han venut unes màquines de tallar la gespa.

singular		plural	
masculí	femení	masculí	femení
llop	lloba	llops	llobes
nebot	neboda	nebots	nebodes
jueu	jueva	jueus	jueves
amic	amiga	amics	amigues
monjo	monja	monjos	monges
gos	gossa	gossos	gosses
director	directora	directors	directores
físic	física	físics	físiques
germà	germana	germans	germanes
actor	actriu	actors	actrius
mestre	mestra	mestres	mestres

Lèxic

Pàgina 7

1 ambulància, aspiració, avió, boig, bosc, carretera, cosí, destinatari, esquelet, fang, flauta, gel, interpretació, jurat, material, pintura, poesia, vagó, zebra

2 **a** feaent; **b** rehabilitació; **c** subsòl; **d** immoble; **e** esvoranc; **f** consorci; **g** despesa

- 3** minar: Afectar, d'una manera latent, la fermesa, el bon estat, etc., d'algú o d'alguna cosa.
 esbrinar: Pervenir a conèixer la veritat d'una cosa cercant-la fins a descobrir-la.
 desallotjar: Treure una persona del lloc on era aposentada.
 corroborar: Confirmar (una opinió, un argument, un acord, etc.).
 decretar: Ordenar per decret.
 lamentar: Doldre's d'alguna cosa.

4 a corroborar; **b** minar; **c** lamentar; **d** esbrinar; **e** decretar; **f** desallotjar

Pàgina 8

5 En un diccionari de locucions i frases fetes. La definició adequada és la de l'opció **b**.

6 a 3; **b** 1; **c** 2; **d** 5; **e** 4

7 a És un nom.

b *m*: masculí; *etc.*: etcètera; *pl*: plural; ENSENY: ensenyament; *p ext*: per extensió; CIN: cinematografia; TELECOM: telecomunicacions

c Té quatre significats.

d Es correspon amb la segona.

8 a determinar; **b** encarregar; **c** veí; **d** desperfecte; **e** assegurança; **f** iniciar; **g** explicar; **h** créixer

Ortografia

Pàgina 9

1 agudes: **d** això; **e** indecís; **f** matalàs; **g** preciós; **h** francès; **i** autobús; **k** cafè; **m** però; **n** magazín; **o** cançó; **q** demà; **r** aniré; **s** padrí; **v** camió
 planes: **a** pèsol; **b** caràcter; **l** dèbil; **w** préssec
 esdrúixoles: **c** música; **j** romàntica; **p** química; **t** família; **u** penúltima; **x** glòria

2 a La nova ordenança municipal també prohibirà la circulació de bicicletes per la vorera.

b La Mercè estudiarà història a la Universitat de Barcelona.

c El debut de la Cèlia va ser un èxit gràcies a tota la companyia.

d Després de dinar marxarem d'excursió a l'Empordà.

e En Ramon, el cosí de la Júlia, treballa de mecànic.

f La cimera climàtica ha acabat amb un fracàs estrepitos.

g Prengué la decisió d'agafar el camí llarg i s'equivocà.

h A l'Àlex li agraden les pel·lícules fantàstiques i de terror.

3 Resposta oberta. Cal tenir en compte que els mots accentuats són noms i els que no porten accent són verbs.

Pàgina 10

4 a Perquè és una paraula plana que no acaba en cap de les dotze terminacions (vocal, vocal + s, -en, -in).

b Perquè és una paraula plana que no acaba en cap de les dotze terminacions (vocal, vocal + s, -en, -in).

c Perquè és una paraula aguda i acaba en vocal.

d Perquè és esdrúixola i les paraules esdrúixoles s'accentuen sempre.

e Perquè és esdrúixola i les paraules esdrúixoles s'accentuen sempre.

- 5**
- a** Perquè és plana i acaba en *-en*.
 - b** Perquè és plana i acaba en *-is*.
 - c** Perquè és aguda i no acaba en cap de les dotze terminacions (vocal, vocal + s, *-en*, *-in*).
 - d** Perquè és plana i acaba en vocal.
 - e** Perquè és aguda i no acaba en cap de les dotze terminacions (vocal, vocal + s, *-en*, *-in*).
- 6** El productor Ibon Cormenzana **és** basc, però fa molts anys que viu a Barcelona i es considera gairebé català. Ahir era a Madrid atenent la premsa després que *Blancaneu*, un projecte de la seva productora arrasés en les nominacions dels Goya. Aquesta adaptació lliure del conte *Blancaneu*, rodada sense diàlegs i en blanc i negre, ja va guanyar dos premis en el Festival de Sant Sebastià, i abans-d'ahir va sumar també 12 nominacions als premis Gaudí, una de les quals, a la millor pel·lícula en versió original catalana. Ibon Cormenzana ens va explicar per què una pel·lícula muda aspira a aquest premi: «La producció és catalana en un 80%, el 20% restant és en coproducció amb França. A l'hora de qualificar-la calia triar una llengua, i vam optar pel català perquè és majoritàriament una producció de Barcelona, i vam fer versió amb intertítols en català.»

BERNAT SALVA, *El Punt Avui*, 9-1-2013 (fragment adaptat)

- a** Sí. Perquè són mots aguts acabats en vocal.
- b** Sí. Perquè són mots aguts acabats en vocal. Amb accent tancat.
- c** Sí. Perquè són mots aguts acabats en vocal. Accent tancat.
- d** Esdrúixoles: *pel·lícula*, *majoritàriament*. Perquè les esdrúixoles s'accentuen totes. Planes: *diàlegs*, *intertítols*. Perquè no acaben en cap de les dotze terminacions (vocal, vocal + s, *-en*, *-in*).
- e** *català*, *Sebastià*. Sobre la *a* l'accent és sempre obert.
- f** *França*, *Barcelona* i *catalana* no s'accentuen perquè són planes i acaben en vocal. *Festival*, *productor* i *nominacions* no s'accentuen perquè són agudes i no acaben en cap de les dotze terminacions (vocal, vocal + s, *-en*, *-in*).

Expressió escrita

Pàgines 11 i 12

Resposta oberta.

Unitat 2. La narració d'aventures

Comprensió lectora

Pàgina 14

- 1** Resposta oberta. A tall d'exemple: *escapar*.
- 2** Els protagonistes principals són la dona i l'home que l'acompanya. Els secundaris són quatre homes, un nen, un pagès i el vell.
- 3** Els fets es narren des del punt de vista d'algú que no hi participa. Per tant, el narrador és un observador extern.
- 4** Hi predomina el discurs indirecte.
- 5** Fragment en discurs directe: «—Atureu-vos! Atureu-vos!»
- 6** Resposta oberta.

- 7** La dona s'ha fet sang a la cara i té la galta dreta inflamada. Tots dos s'han clavats espines.
- 8** Un recorregut descendent que podria anar des de dalt d'un far on hi ha un bosc fins passat el pont de l'autopista, en un camí de la part baixa de la vall on són.
- 9** Resposta oberta.
- 10** Es produeix a l'aire lliure, en un bosquet, prop d'uns camps i d'una autopista.
- 11** Troben la calma passat el pont de l'autopista, amb un home vell.
- 12** Els fets es produeixen dissabte a la tarda. Resposta oberta.
- 13** lleng: Tela de lli o cànem.
 pendent: Inclinat, que fa baixada.
 brogit: Successió confusa de sorolls, remor que mou una multitud, un corrent d'aigua, els romponents de la mar, el vent en el fullatge.
 lladrucs: Crits curts, forts i explosius dels gossos.
 impassible: Que es mostra insensible al dolor físic o moral.
- 14** Resposta oberta.

Gramàtica

Pàgina 15

- 1** **a** conjugació verbal; **b** primera; **c** segona; **d** tercera; **e** regulars; **f** irregulars; **g** imperatiu; **h** participi
- 2** *agafa*: acció; *corre*: acció; *ataca*: acció; *talla*: procés; *tremola*: estat; *es gira*: procés; *veu*: acció; *s'estira*: acció; *protegir-se*: procés
- 3** **a** cant-ava; **b** dorm-irien; **c** serv-eixo; **d** pat-im; **e** perd-eren; **f** ball-em; **g** ompl-iré; **h** cobr-essin; **i** salv-aves; **j** motiv-o; **k** persegui-ien; **l** guany-arem

Pàgina 16

4

	infinitiu	conjugació
ha sentit	sentir	tercera
obre	obrir	tercera
veuen	veure	segona
tingués	tenir	tercera
ha produïda	produir	tercera
vénen	venir	tercera
travessant	travessar	primera
hagués	haver	segona
arrenca	arrencar	primera

- 5** **a** primera del pl.; **b** tercera del pl.; **c** tercera del sing.; **d** segona del pl.; **e** segona del sing.; **f** primera del sing.; **g** segona del pl.; **h** tercera del sing.; **i** primera del sing.; **j** segona del sing.

6 a present d'indicatiu; b imperatiu; c perfet d'indicatiu

7 a Diumenge passat **vam fer** una calçotada a la vinya d'en Marc.

b L'Albert ara **viu** a Mataró.

c En Guim i la Tanit l'estiu que ve **aniran** de vacances a Malta.

d Feia molt de temps que en Lluç no **marcava** un gol.

e Si no estigués constipat, **vindria** a la festa d'aniversari de l'Alfons.

f **Calla** d'una vegada! No em deixes concentrar!

g Encara no **he llegit** l'últim llibre que em vas recomanar.

8

	present	imperfet	futur
jo	dibuixo	dibuixava	dibuixaré
tu	dibuixes	dibuixaves	dibuixaràs
ell	dibuixa	dibuixava	dibuixarà
nosaltres	dibuixem	dibuixàvem	dibuixarem
vosaltres	dibuixeu	dibuixàveu	dibuixareu
ells/elles	dibuixen	dibuixaven	dibuixaran

	present	imperfet	futur
jo	perdo	perdia	perdré
tu	perds	perdies	perdràs
ell	perd	perdia	perdrà
nosaltres	perdem	perdiem	perdrem
vosaltres	perdeu	perdieu	perdreu
ells/elles	perden	perdien	perdran

	present	imperfet	futur
jo	dormo	dormia	dormiré
tu	dorms	dormies	dormiràs
ell	dorm	dormia	dormirà
nosaltres	dormim	dormíem	dormirem
vosaltres	dormiu	dormíeu	dormireu
ells/elles	dormen	dormien	dormiran

Lèxic

Pàgina 17

1 a Tallar, copejar o decantar les branques de l'arbre per tal d'obrir-se camí.

b Perquè el fa anar amb molta força.

c M'haig de basar en el sentit figurat.

2 Significa ser escrupolós a l'hora d'executar o judicar una cosa.

3 a 3; **b** 1; **c** 2

4 a Són a baix del turó.

b Tots dos es troben a la part de baix.

c S'ha utilitzat en sentit figurat.

5 a Literalment, exactament.

b Procedir cautament, reflexionant el que es fa.

c Humiliar-se davant d'algú.

d Donar-hi ocasió.

e Dir o fer alguna cosa completament fora de propòsit, del tot inoportuna.

f Tenir un mal dia.

g Una cosa ser mal feta, absurda, inexplicable, no tenir ordre ni concert.

h No adonar-se de la realitat, ser il·lús.

Pàgina 18

6 c

7 a Tenir poca intel·ligència.

b Ser avar, poc generós.

c Parlar molt, ser molt xerraire.

d Saber dissimular les intencions, fent-se l'innocent.

e Fer coses eixelebrades, ser esbojarrat.

f Imitar el que fan els altres.

g Saber aprofitar les situacions.

h Ser poruc.

i Tenir les orelles molt grosses.

8 Resposta oberta.

9 La part central de les ferides, la més essencial. Altres expressions: *el cor d'una ciutat*, *el cor d'una qüestió*, *el cor de l'hivern*, etc.

10 a 4; **b** 1; **c** 6; **d** 2; **e** 3; **f** 5; **g** 8; **h** 7

11 a És una inflor, en aquest cas de la galta. El pa de pagès és un pa rodó, generalment de dimensions considerables. Per tant, podem pensar que la galta li ha quedat ben inflada.

b Sentit propi: «La dona té inflamada la galta dreta». Sentit figurat: «grotesca com un pa de pagès».

Ortografia

Pàgina 19

1 a mà, és, té, més

b mà (part del cos) – ma (possessiu)

és (verb *ser*) – es (pronomen)

té (verb *tenir*) – te (infusió, nom de lletra, pronom feble)

més (quantitatiu) – mes (període de l'any, conjunció)

c dona, es, fora, que, pel, sol, se, si

d dona (persona del sexe femení) – dóna (verb *donar*)
 es (pronomen) – és (verb *ser*)
 fora (preposició) – fóra (verb *ser*)
 que (relatiu àton, conjunció) – què (interrogatiu, relatiu tònic darrere de preposició)
 pel (contracció) – pèl (vellositat)
 sol (astre, adjectiu, verb *soler*, nota) – sòl (el terra)
 se (pronomen reflexiu) – sé (verb *saber*)
 si (conjunció, nota musical, pronomen reflexiu) – sí (afirmació)

2 a sóc; **b** mes, és; **c** són; **d** mà; **e** té; **f** dona; **g** néta; **h** Se, pèls; **i** sé; **j** més; **k** son; **l** ma, que, si;
m net; **n** bótes

3 a 7; **b** 3; **c** 5; **d** 9; **e** 8; **f** 4; **g** 1; **h** 10; **i** 6; **j** 2; **k** 12; **l** 11

Pàgina 20

4 «**És** invisible»: ha de portar accent diacrític perquè és una forma del verb *ser*.
 «**pel** carril contrari»: no porta accent diacrític perquè és una contracció.
 «**Si** fos visible»: no porta accent diacrític perquè és una conjunció condicional.
 «igual **que** els altres»: no porta accent diacrític perquè és una conjunció.
 «El metall **és** fort»: ha de portar accent diacrític perquè és una forma del verb *ser*.
 «i **si** mai surten»: no porta accent diacrític perquè és una conjunció condicional.
 «**pel** seu pas»: no porta accent diacrític perquè és una contracció.
 «**es** parla d'accidents»: no porta accent diacrític perquè és un pronomen.
 «**té**»: ha de portar accent diacrític perquè és una forma del verb *tenir*.
 «**més** gràcia»: ha de portar accent diacrític perquè és un quantitatiu.
 «**si** algun vehicle»: no porta accent diacrític perquè és una conjunció condicional.
 «no **es** mereix»: no porta accent diacrític perquè és un pronomen reflexiu.
 «No **se**'l pot atrapar»: no porta accent diacrític perquè és un pronomen reflexiu.
 «**es** considera»: no porta accent diacrític perquè és un pronomen.
 «**que** les víctimes»: no porta accent diacrític perquè és una conjunció.
 «**són** víctimes»: ha de portar accent diacrític perquè és una forma del verb *ser*.
 «de **si** mateixes»: no porta accent diacrític perquè és un pronomen reflexiu.
 «De la **son**»: no porta accent diacrític perquè es refereix a les ganes de dormir.

5 b qüestió; **c** peüc; **d** increïble; **e** Suïssa; **g** aigües; **h** Raül; **i** raïm; **j** Lluïsa; **l** multilingüe; **n** veïna;
o Ucraïna; **p** heroïna; **r** següent

6 a intuïcions; **b** proveïdor; **c** cloïsses; **d** freqüent; **e** conduïa; **f** Lingüística; **g** pingüins; **i** conduïssis;
j menyspreïs; **k** lluïda; **l** cruïlla; **m** arruïnats; **n** renunciïs; **o** traduït, llengües

Expressió escrita

Pàgines 21 i 22

Resposta oberta.

Unitat 3. Diari de viatge

Comprensió lectora

Pàgina 24

- 1 **a** badoqueria: Abstreure's, encantar-se, mirant alguna cosa.
b abrupta: Espadat, molt rost, que fa molta pendent.
c ignorància: Estat del qui no sap res o sap poc en general o amb relació a una cosa.
d escèptic: Que presenta disposició a dubtar.
e irònic: Donat a expressar una intenció amb un llenguatge de significat aparentment contrari, com a retret o burla.
f folklore: Conjunt de tradicions (musicals, artístiques, culturals, etc.), de costums, de llegendes i de dites populars.
- 2 En vaixell. Al port petrolier de Santa Cruz de Tenerife. El 4 de febrer de 1960. S'allotjarà en un hotel.
- 3 Transcorre a l'hivern. Resposta oberta a l'hora de descriure com s'interpreta que és el clima a partir de les paraules del narrador «El seu clima és temperat i graciós. En aquest temps és una meravella.» A l'illa és l'habitual de l'època, però per a algú de Catalunya, no, ja que a l'hivern acostuma a fer fred.
- 4 L'aigua és pura, sense calç, lleugera i suavíssima. Sí que expressen qualitats positives.
- 5 Des de l'anomenat Pico del Inglés. S'hi pot observar una panoràmica de l'illa: cadenes de muntanyes escarpades i punxegudes, prou rica de vegetació, amb valls molt poblades.
- 6 És una illa molt poblada.
- 7 El color negre, perquè és una illa volcànica, i el color verd, perquè hi ha molta vegetació.
- 8 El bisbe, el capítol insular i el governador.
- 9 Bananes, tomàquets, canya dolça, xirimoies, alvocats i pomelos.
- 10 Resposta oberta.
- 11 Resposta oberta.
- 12 El canari és plàcid i tranquil, calmat, molt sociable i conservador, afeccionat a la bona vida, prou escèptic, molt delicat, amb influències de l'esperit rural en la seva mentalitat. Resposta oberta.

Gramàtica

Pàgina 25

- 1 **a** petrolier; **b** petit, modest; **c** temperat, graciós; **d** pura, lleugera, suavíssima; **e** escarpades, punxegudes; **f** rústiques, isolades; **g** fosc, negrós; **h** plàcid, tranquil, calmat, sociable, conservador, escèptic, delicat
- 2 **a** petrolier: masculí singular; dues terminacions
b petit, modest: masculí singular; dues terminacions
c temperat, graciós: masculí singular; dues terminacions
d pura, lleugera, suavíssima: femení singular; dues terminacions
e escarpades, punxegudes: femení plural; dues terminacions

- f** rústiques, isolades: femení plural; dues terminacions
g fosc, negrós: masculí singular; dues terminacions
h plàcid, tranquil, calmat, sociable, conservador, escèptic, delicat: masculí singular; tots tenen dues terminacions excepte sociable, que només en té una.

3 Resposta oberta.

4

singular		plural	
masculí	femení	masculí	femení
ric	rica	rics	riques
buit	buida	buits	buides
volcànic	volcànica	volcànics	volcàniques
dramàtic	dramàtica	dramàtics	dramàtiques
complicat	complicada	complicats	complicades
aclaparador	aclaparadora	aclaparadors	aclaparadores
irònic	irònica	irònics	iròniques
clar	clara	clars	clares
cínic	cínica	cínics	cíniques
gegantí	gegantina	gegantins	gegantines
divers	diversa	diversos	diverses

Pàgina 26

- 5** **a** boigs, bojós; **b** llests, llestos; **c** foscs, foscós; **d** frescs, frescos; **e** mixts, mixtos
- 6** anglès, anglesa, anglesos, angleses; canari, canària, canaris, canàries; andalús, andalusa, andalusos, andaluses
- 7** **a** 6; **b** 1; **c** 4; **d** 2; **e** 3; **f** 5
- 8** **a** desnatada: femení singular. Complementa *llet*.
b divertit: masculí singular. Complementa *text*.
c fàcil: masculí singular. Complementa *examen*.
d negres: masculí plural. Complementa *pantalons*.
e ampla: femení singular. Complementa *roba*.
f perillosa: femení singular. Complementa *dona*.
- 9** **a** desnatadíssima; **b** divertidíssim; **c** facilíssim; **d** negríssims; **e** amplíssima; **f** perillósíssima
- 10** **a** verdíssim/a; **b** simpatiquíssim/a; **c** boníssim/a; **d** saladíssim/a; **e** dolcíssim/a; **f** amabilíssim/a; **g** lletgíssim/a; **h** difícilíssim/a; **i** tranquil·líssim/a; **j** pleníssim/a; **k** oportunitíssim/a; **l** fredíssim/a; **m** llarguíssim/a; **n** caríssim/a; **o** dolentíssim/a; **p** calentíssim/a

Lèxic

Pàgina 27

1 a 2; b 4; c 5; d 6; e 3; f 1

2 a 2; b 1; c 4; d 6; e 3; f 3; g 5; h 2; i 1; j 4; k 5; l 6; m 4; n 3; o 3

La segona part de l'activitat és de resposta oberta.

3 a actriu → teatre

b sofà → mobles

c avió → transport aeri

d verdura → hortalisses

e rosa → flors

4 festes: La Patum, revetlla de Sant Joan, carnaval, Nadal
 instruments musicals: flabiol, saxo, trompeta, gralla
 balls: tango, sardana, sevillana, salsa

Pàgina 28

5 Cal tenir en compte que algunes paraules poden pertànyer a més d'un subcamp semàntic.
 cuina: batedora, congelador, got, balança, microones, cullera, rentaplats, extractor, forn, ganivet, nevera, forquilla, aigüera
 menjador: sofà, tovalló, got, taula, cullera, ganivet, forquilla, tovalles, televisor
 bany: dutxa, esponja, banyera, raspall de dents, balança, pasta de dents, vàter, paper higiènic, pinta, mirall, assecador de cabells
 dormitori: pijama, llit, cobrellit, llençol, tauleta de nit, coixí

6 Pertanyen al camp semàntic de la farmàcia perquè són productes que es poden comprar en aquest establiment. Tenen en comú que serveixen per guarir problemes de salut. Es diferencien per l'ús que es fa de cadascun i per la manera d'aplicar-se.

7 Pertanyen al camp semàntic de la ferreteria.

8 Resposta oberta. Formen part del camp semàntic general dels oficis.

9 peixos: escamarlà, llobarro, pop, llenguado, lluç, nero
 carns: bistec, botifarra, salsitxa, pollastre
 verdures: faves, bledes, pèsols, pebrot, albergínia, espinacs

Ortografia

Pàgina 29

1 a gana; b porta; c rellotge; d capa; e cotxe; f torre; g pianista; h carretera; i pera; j màniga; k turmellera; l pedra

2 masculins: teatre, arbre, poble, llibre
 femenins: porta, ceba, ferreteria, oca, llibreta, forquilla, taula, cadira

3 a taques; b cegues; c cases; d races; e formigues; f carpetes; g roges; h vermelles; i coses; j patriarques; k platges; l planetes

4 a dentista; b idioma; c agrícola; d imatge; e bona; f fase; g febre; h mare; i hipòcrita; j pare; k papa; l drama

- 5 a** La Irene és la germana de la Carme.
b L'home de la Maria treballa de lampista.
c He perdut el rellotge que em va regalar l'Eva.
d Aquell poeta parla quatre idiomes.
e M'agradaria visitar les piràmides d'Egipte.
f En Bernat té molta febre.
g L'Alba és una gran esportista.
h Meritxell, omple les galledes d'aigua.
i L'Enric sempre és amable amb tothom.

Pàgina 30

- 6 a** barber, barba; **b** peuet, peu; **c** neteja, net; **d** pesada, pes; **e** banyera, bany; **f** nasal, nas; **g** passar, pas; **h** terreny, terra; **i** frescor, fresc
- 7 a** basava; **b** besava; **c** Entra; **d** entre; **e** quadra; **f** quadre; **g** mena; **h** mana
- 8 a** canta; **b** estima; **c** estendre; **d** veure, estava; **e** cantes; **f** dormien; **g** ballaven, eren; **h** corre
- 9 a** ferro, ferreteria; **b** vent, ventada; **c** sec, assecar; **d** llamp, llampec; **e** fresc, frescor; **f** paper, empaperar; **g** ample, amplada; **h** carrer, carreró; **i** peix, peixera; **j** blanc, blancor; **k** sal, saler; **l** finestra, finestreta; **m** verd, verdós; **n** bèstia, bestial

10

	enfil·lar	fer	omplir
jo	enfilo	faig	omplo
tu	enfiles	fas	omples
ell/ella	enfila	fa	omple
nosaltres	enfilem	fem	omplim
vosaltres	enfileu	feu	ompliu
ells/elles	enfilen	fan	omplen

Expressió escrita

Pàgina 31

- 1 a** Nova Zelanda. Es desplaça amb cotxe.
b Resposta oberta.
c gran, bonic, verd (no acompanyen un nom; fan d'atribut); ondulat, verdíssim (paisatge); grans (ramats); gegants (arbres); sagrat (bosc); preciós (no acompanya un nom; fa d'atribut); sulfuroses (fonts); petits (guèisers); diferents (llacs, basses i clots de fang); sulfuroses (aigües); immensos (arbres); groguencs (líquens); blaves (flors); calenta (aigua); nacional (parc)

Unitat 4. Narració autobiogràfica

Comprensió lectora

Pàgina 34

- 1** Salvador Dalí és el protagonista dels fets narrats. El mateix Dalí és qui ha escrit el text, ja que es tracta d'una narració autobiogràfica.

- 2** Resposta oberta.
- 3** Explica una vivència: un dia, mentre dinaven, el seu pare va llegir en veu alta un informe dels mestres que parlava de la seva bona conducta, però també del poc progrés en els estudis (gairebé inexistent). Explica que ell ho feia expressament i que, un dia, va decidir fer bona cal·ligrafia i va deixar tothom astorat. Aquesta reacció el va motivar per continuar en el camí de la mistificació i la simulació. Resposta oberta.
- 4** **a** F; **b** V; **c** V; **d** V; **e** V; **f** V
- 5** Va guanyar el premi de cal·ligrafia perquè va presentar un full d'escriptura amb una meravella de regularitats i elegància.
- 6** Els primers mètodes de sociabilització van ser la mistificació i la simulació.
- 7** S'aixecava d'un salt i llançava el seu llibre.
- 8** Resposta oberta.
- 9** Dalí és sobretot reconegut en el camp de la pintura.
- 10** **a** 5; **b** 4; **c** 3; **d** 1; **e** 2

Gramàtica

Pàgina 35

- 1** **a** article definit + possessiu + nom
b article definit + possessiu + nom
c demostratiu + nom
d article definit + possessiu + nom
- 2** **la** (article definit) → consternació
la (article definit) **meva** (possessiu) → docilitat
les (article definit) **meves** (possessiu) → hores
una (article indefinit) → mena
la (article definit) **meva** (possessiu) → mare
una (article indefinit) **cinquena** (numeral) → part
tots (quantificador indefinit) **els** (article definit) **meus** (possessiu) → condeixebles
aquest (demostratiu) → temps
la (article definit) **mateixa** (quantificador indefinit) → classe
l' (article definit) → escala
El (article definit) **meu** (possessiu) → isolament
un (article indefinit) → quadern
la (article definit) **meva** (possessiu) → ploma
la (article definit) **meva** (possessiu) → saliva
una (article indefinit) → meravella
el (article definit) → premi
el (article definit) **meu** (possessiu) → full
aquell (demostratiu) → canvi
la (article definit) **meva** (possessiu) → escriptura
els (article definit) **meus** (possessiu) **primers** (numeral) → mètodes
el (article definit) **meu** (possessiu) → llibre

- 3 a** L'operació va anar molt bé.
b No m'acabo de creure **la** història que m'expliques.
c L'Enric i l'Elvira han passat l'estiu a l'illa de Mallorca.
d La Isabel és la xicota de l'Albert.
e La unió fa la força.
f Molta gent vol **la** independència d'aquest país.
g Aquesta setmana hi haurà jornada de portes obertes a l'institut.
- 4 a** Aquesta/Aquella; **b** aquesta; **c** Aquell; **d** Aquests; **e** aquella; **f** Aquest
- 5 a** mon; **b** ton; **c** sa; **d** ma

Pàgina 36

- 6 a** vint-i-set; **b** trenta-u; **c** vuitanta-nou; **d** cinquanta-sis; **e** vint-i-tres
- 7 a** 21a; **b** 13è; **c** 4t; **d** 1r; **e** 2n; **f** 9a; **g** 18è; **h** 100a

8

cardinal	ordinal	partitiu	multiplicatiu	col·lectiu
dos	segon	meitat	doble	parella
tres	tercer	terç	triple	trio
deu	desè	dècim	dècuple	desena
cent	centè	centèsim	cèntuple	centenar

- 9 a** bastants → amics; **b** Molta → gent; **c** gaire → llet; **d** Poques → persones; **e** massa → boira
- 10 a** **La** (article definit) porta és oberta.
b **Aquestes** (demostratiu) maduixes són **del** (article definit) Maresme.
c **Els** (article definit) **meus** (possessiu) veïns són de vacances.
d Ha fet **seixanta** (numeral) anys.
e Serà **la** (article definit) **tercera** (numeral) vegada que aniré a Roma.
f Té **el** (article definit) **doble** (numeral) d'anys que **la** (article definit) **seva** (possessiu) germana.
g **La** (article definit) **primera** (numeral) **quinzena** (numeral) d'agost anirem a Santa Pau.
h Tinc **molts** (quantitatiu) amics.
i La Maria té **poca** (quantitatiu) feina.

Lèxic

Pàgina 37

- 1 a** conducta; **b** esbarjo; **c** peresa; **d** condeixebles; **e** isolament; **f** fingia; **g** expressament; **h** estimulà
- 2** Resposta oberta. A tall d'exemple: **a** deien, mencionaven; **b** complet, íntegre; **c** satisfacció, gust; **d** prodigi, grandiositat; **e** esparverament, esverament; **f** anterior, prèvia; **g** afany, aspiració; **h** causar, suscitar
- 3 a** 2; **b** 4; **c** 5; **d** 6; **e** 1; **f** 3

4	sinònims	antònims
a	bonic, agraciat, formós	lleig
b	hàbil, qualificat, entès	incompetent
c	infant, marrec, nen	adult
d	lluït, reeixit, esplèndid	fracassat
e	obès, panxut, ventrellut	prim
f	resplendor, brillantor, lluíssor	fosc
g	similar, afí, igual	distint
h	ardu, complex	folgat, lleuger
i	injuriós, denigratori	llagoter, elogiós
j	esbalaït, corprès	impassible, impertèrrit
k	cagadubtes, irresolut, pusil·lànime	decidit

Pàgina 38

5 a col·lisió; b accident; c sinistre; d xoc; e topada

6 Resposta oberta. Com a primera opció, suggerim: a endarreriment; b riure; c ignorar; d principi; e regularitat; f inadequadament; g distracció; h diligència; i irregularitats; j dubtosament

7 a 6; b 4; c 2; d 5; e 3; f 1

8 a desordenat; b intranscendent; c deslleial; d desfavorables; e vell

9 paraules sinònimes: allunyar, detreure, deflectir, separar, enretirar, desencaminar, esgarriar, inclinar
paraules antònimes: encaminar, dirigir, aviar, redreçar

10 Resposta oberta. A tall d'exemple: a agressiva; b calor; c xivarri; d regles; e cancel·lar

Ortografia

Pàgina 39

1 a S'escriu amb *o* perquè la vocal en posició tònica en el mot de la mateixa família *dòcil* s'escriu amb *o*.

b S'escriu amb *o* perquè el plural de les paraules acabades en *-s* es forma afegint-hi *-os*.

c S'escriu amb *o* perquè la vocal en posició tònica del mot de la mateixa família *prova* s'escriu amb *o*.

d S'escriu amb *o* perquè la primera persona del singular del present d'indicatiu sempre s'escriu amb *-o*.

2 a El pallaso va fer riure els nens.

b El seu pastís preferit és el braç de gitano.

c L'Anna toca molt bé el piano.

d El meu germà menja un entrepà de xoriço.

e Aquest estiu anirem a banyar-nos al riu.

f Aquell individu m'ha fet una foto.

g La meva mare prepara un romesco boníssim.

h L'Amadeu m'ha enviat un correu electrònic.

i Hem estudiat la planta del cacau.

3 a presoner, presó; b forner, forn; c triomfar, triomf; d ulleres, ull; e punxegut, punxa; f espolsar, pols; g pobrissó, pobre; h portada, porta; i coixejar, coix; j foscor, fosc; k suquet, suc; l grogós, groc

4 a vasos; b lluços; c despatxos; d dibuixos; e palaus; f cascs, cascos; g peixos; h espermatozous; i reflexos; j feliços; k residus; l boscs, boscos; m trineus; n daus; o texts, textos; p comerços

Pàgina 40

5 a cactus (sing. i pl.); b eucaliptus (sing. i pl.); c euros (pl.); d virus (sing. i pl.); e porus (sing. i pl.); f focus (sing. i pl.); g globus (sing. i pl.); h lloros (pl.); i ràdios (pl.); j lapsus (sing. i pl.); k monjos (pl.); l rictus (sing. i pl.)

6 a lleigeixo; b escolto, ballo; c ensenyo; d desplaço; e jugo; f omplo; g porto; h arribo

7 a Aquell pa de pessic era molt flonjo.

b No sé si demanar llenguado o llobarro.

c M'encanten els embotits, especialment la botifarra.

d L'amo del local els va expulsar perquè van muntar un sarau considerable.

e L'alcalde no es va deixar subornar.

f Si no pares de molestar-me, et clavaré una bufetada.

g Aquell xicot moreno és molt guapo.

8 Vam anar d'excursió a la muntanya amb els companys de l'escola i se'ns va posar a ploure a bots i barrals. No sabíem què fer. Buscàvem un lloc on aixoplugar-nos, però no el trobàvem i cada vegada plovia més i més. De sobte, va començar a tronar i a llampejar. I el cel s'enfosquí. Teníem por i vam trucar a la policia. Al cap d'un moment ja ens havien vingut a buscar. Per sort, no va passar res important. Tanmateix, el pare de l'Amadeu es va enfadar molt perquè deia que érem uns irresponsables. En canvi, els meus pares no em van dir res. La climatologia és imprevisible. La mare em va dir que em dutxés i mentrestant em va preparar un entrepà de xoriço. Una altra aventura per explicar!

9 a xocolata; b avorrit; c burro; d embotits; e pollastre; f costums; g polonès. Resposta oberta.

Expressió escrita

Pàgines 41 i 42

Repostes obertes.

Unitat 5. El text expositiu

Comprensió lectora

Pàgina 44

1 c; **2** a; **3** b; **4** c; **5** a; **6** c; **7** b; **8** b

Gramàtica

Pàgina 45

1 a ell → Joan Brossa

b les, les, aquestes → escultures

c aquest → Ajuntament / -la → obra / la → obra

d on → vestíbul de la Biblioteca Popular de Sant Adrià / on → Museu d'Història de la Immigració de Catalunya

2 a el llibre; **b** el professor; **c** les entrades; **d** les galetes; **e** la platja; **f** la moto

3 a l'havia perdut → llibre

d Escolta'l → professor

e no **les** perdré → entrades

f **Les** vaig comprar → galetes

g a **la** de Sant Pol de Mar → platja

h Ha de portar-**la** → moto

4 a jo; **b** tu; **c** nosaltres; **d** ells; **e** ell/ella; **f** vosaltres

Pàgina 46

5 a tothom; **b** algú; **c** quelcom; **d** cadascú; **e** ningú; **f** res

6 a aquell; **b** meus, teus o seus; **c** meu o seu; **d** aquell; **e** això

7 a colònia; **b** llibreria; **c** anell; **d** restaurant; **e** pastís; **f** cançó; **g** casa; **h** va perdre les claus

8 a Jo, vosaltres; **b** tu; **c** ells/elles; **d** ells/elles, nosaltres; **e** mi; **f** ell/ella

9 a quant → inanimats; **b** qui → animat; **c** què → inanimat; **d** qui → animat; **e** quant → inanimat;

f què → inanimat; **g** quant → inanimat; **h** qui → animat; **i** qui → animat

La segona part de l'activitat és de resposta oberta.

Lèxic

Pàgina 47

1 a mal-son; **b** re-(s)sò; **c** anti-commemoratiu; **d** im-migració; **e** anti-celebratiu; **f** re-tornada

2 mal-: malament; **re-**: repetició; **anti-**: oposició; **im-**: cap endins

3 a 2 extralimitar; **b** 5 contradir; **c** 6 refer; **d** 3 conviure; **e** 4 preveure; **f** 1 exportar

4 Resposta oberta.

5 a aprimar; **b** allargar; **c** allunyar; **d** agenollar; **e** aconsellar; **f** abaratir; **g** acolorir; **h** acompanyar

6 a impossible, subtítols; **b** besavi; **c** vicepresident; **d** irregular

Pàgina 48

7 a violi-(n)ista; **b** quiet-ud; **c** dur-esa; **d** especula-ció, **e** municip-al; **f** equip-aments

8 -ista: ofici; **-ud**: possessió; **-esa**: qualitat; **-ció**: acció; **-al**: col·lectiu; **-aments**: col·lectiu

9 a 6 forner; **b** 1 ventall; **c** 5 dentista; **d** 2 petitona; **e** 3 boscúria; **f** 4 homenot

10 Resposta oberta.

11 a grassonet/a; **b** bonicó/ona, bonicoi/a; **c** gegantí/ina; **d** fresquet/a; **e** dolentó/ona; **f** simpaticoi/a;
g senyoret/a; **h** galtona/galteta

12 a carnisser, carnisseria; **b** pastisser, pastisseria; **c** peixater, peixateria; **d** gelater, gelateria;
e llibreter, llibreteria; **f** fuster, fusteria; **g** fruiter, fruiteria; **h** sabater, sabateria; **i** espardenyier, esparde-nyeria; **j** ferrer, ferreteria

13

	masculí singular	femení singular
Xina	xinès	xinesa
Barcelona	barceloní	barcelonina
València	valencià	valenciana
Olot	olotí	olotina
Arenys	arenyenc	arenyenca

Ortografia

Pàgina 49

- 1 **a** Perquè la desinència *-ava* de l'imperfet d'indicatiu dels verbs de la primera conjugació s'escriu amb *v*.
b Perquè va davant de *r*.
c Perquè alterna amb *u* en paraules de la mateixa família (*deure*).
d Perquè va darrere de *n*.
e Perquè va darrere de *m* i davant de *l*.
f Perquè la desinència *-ava* de l'imperfet d'indicatiu dels verbs de la primera conjugació s'escriu amb *v*.
g Perquè va davant de *l*.
h Perquè alterna amb *u* en paraules de la mateixa família (*nau*).
i Perquè va darrere de *m*.
- 2 **a** escrivia; **b** sabés; **c** llobatons; **d** nova; **e** vivia; **f** rebedor
- 3 **a** Va aprendre a ballar samba al **B**rasil.
b Van emportar-se la Teresa amb l'**a**mbulància.
c Ahir et vaig **e**nviar un correu electrònic.
d Avui hem menjat carn a la **b**rasa.
e Amb aquests arguments no m'acabes de **c**onvèncer.
f Agafarem el tram**v**ia per anar fins allà.
- 4 **a** **b**rossa; **b** mar**b**re; **c** emb**u**t; **d** invàlid; **e** invicte; **f** en**v**erinar; **g** envellir; **h** investigació; **i** emb**r**uixar; **j** tim**b**re; **k** emb**u**txacar; **l** invitació

Pàgina 50

5

	jo	tu	ell/ella	nosaltres	vosaltres	ells/elles
acordar	acordava	acordaves	acordava	acordàvem	acordàveu	acordaven
brindar	brindava	brindaves	brindava	brindàvem	brindàveu	brindaven
catalogar	catalogava	catalogaves	catalogava	catalogàvem	catalogàveu	catalogaven
menjar	menjava	menjaves	menjava	menjàvem	menjàveu	menjaven
canviar	canviava	canviaves	canviava	canviàvem	canviàveu	canviaven

6 **a** havia; **b** caminava; **c** Havent; **d** arriscava; **e** havíem; **f** ajudava

7 Resposta oberta.

8 a berruga; **b** oblidar; **c** havia; **d** avorriment; **e** mòbil; **f** vamba; **g** rebentar; **h** núvol; **i** govern; **j** trèvol; **k** covard; **l** vernís

9 L'ascensor

En sortir de l'ascensor,
 les persones que l'ocupen
 hauran de pitjar el **botó** de descens
 per tornar el **cambró** a la planta **baixa**
 havent deixat les portes **ben** tancades.
 Queda **prohibit** d'usar l'ascensor en el descens,
 Així com d'utilitzar-lo
 l'escom**bri**aire,
 el car**boner**
 i tots els qui portin farcells,
 galledes, escom**br**aries, **robes brutes**,
 paquets i cistells d'anar a plaça.

JOAN BROSSA, *Em va fer Joan Brossa*

Expressió escrita

Pàgines 51 i 52

Respostes obertes.

Unitat 6. El conte tradicional

Comprensió lectora

Pàgina 54

- 1 Són el rei Sinbad i el falcó.
- 2 La gran passió del rei són les diversions i les caceres.
- 3 Un tassó. Perquè el rei el vol fer servir per abeurar-se sense saber que conté verí, però el falcó no ho permet. Està fet d'or. Sí que transmet un cert simbolisme: el d'un gran valor.
- 4 A la primera vall que troben. Hi cau una gasela. Per escapar-se es posa les potes del davant sota la panxa i, de sobte, fa un bot i salta per damunt del cap del rei.
- 5 El rei segueix el rastre de la gasela i envia el falcó perquè li espicossi els ulls fins a deixar-la cega. Un cop la té al seu davant, es treu una maça i la remata.
- 6 «Hi queia un sol de justícia» vol dir que hi feia molt de sol.
 «Estaven assedegats» vol dir que tenien set.
- 7 Perquè veu que el líquid que regalima de l'arbre és el verí d'una serp.
- 8 amoixar: Amanyagar passant-li suaument la mà pel damunt.
 estremiment: Acció de tremolar fortament, agitar-se convulsivament.
 desolat: Afligit profundament, colpit, a causa d'una desgràcia, una pèrdua, etc.
 immund: Molt brut, impur.
 abeurar: Donar beure abundantment.
- 9 Perquè s'adona que el falcó li ha salvat la vida evitant que es begués el verí.

- 10** Resposta oberta.
- 11** Resposta oberta. Una de les característiques del conte tradicional és que sol ser breu. Aquest text també ho és: s'explica tota la història tan sols en una pàgina.
- 12** Podríem considerar que l'acció es desenvolupa aproximadament en un dia o menys, i que els espais on és produeix són el palau del rei i una vall.
- 13** El conte té la intenció d'entretenir i també de moralitzar.
- 14** La lliçó final que se'n pot extreure és que cal prendre en consideració les advertències d'aquells que ens estimen i volen el millor per a nosaltres.

Gramàtica

Pàgina 55

- 1** **a** temps; **b** lloc; **c** manera; **d** temps; **e** lloc; **f** temps; **g** lloc; **h** manera; **i** temps; **j** temps; **k** quantitat; **l** negació; **m** negació; **n** lloc; **o** temps; **p** temps; **q** lloc; **r** manera
- 2** **a** simpàtica → adjectiu; **b** alegrement → adverbi; **c** treballa → verb; **d** bé → adjectiu; **e** caminat → verb; **f** ràpidament → adverbi
- 3** **a** així; **b** ben; **c** millor; **d** malament; **e** pitjor; **f** alhora
- 4** **a** lenta, lentament; **b** completa, completament; **c** simpàtica, simpàticament; **d** sincera, sincerament; **e** amarga, amargament; **f** afortunada, afortunadament; **g** voluntària, voluntàriament; **h** esplèndida, esplèndidament; **i** lleugera, lleugerament; **j** clara, clarament

Pàgina 56

- 5** **a** gaire; **b** molt; **c** tan; **d** tant; **e** bastant
- 6** **a** Després; **b** Aviat; **c** Enlloc; **d** de sol a sol; **e** sovint, a tot arreu; **f** a mà dreta; **g** mai de la vida
- 7** afirmació: sí, també, àdhuc, de ben segur, del cert, de debò
dubte: potser, per ventura, tal vegada, qui sap, si de cas
negació: no, tampoc, de cap manera, no pas
- 8** **a** amb pèls i senyals → manera
b en un tres i no res → temps
c de reüll → manera
d de bracet → manera
e de puntetes → manera
f si molt convé → dubte
g mai de la vida → temps
h sempre → temps / tard → temps
i de bon matí → temps
j de sotamà → manera

Lèxic

Pàgina 57

- 1** Podeu prendre com a model la imatge de l'entrada *arbre* en el web *enciclopèdia.cat*.
- 2** arbres: desmai, bedoll, eucaliptus, codonyer, pollancre, roure, llorer, om
plantes: ponsètia, farigola, ginesta, margarida, camamilla
flors: rosa, ginesta, margarida, clavell
(En alguns casos la planta i la flor comparteixen el nom.)

3 silvestres: avet, roure, grèvol, arboç, salze, surera
 conreats: lledoner, garrofer, presseguer, ginjoler, cirerer, xiprer
 (El lledoner, el garrofer i el ginjoler de vegades també es propaguen de forma silvestre a partir de cultius, però sense arribar a naturalitzar-se en el territori.)

4 **a** pineda; **b** fageda; **c** alzinar; **d** pererar/perereda; **e** oliverar/olivereda; **f** roureda; **g** tarongerar/tarongerada; **h** palmerar; **i** pollancreda; **j** llimonerar

Pàgina 58

5

N	C	L	A	V	E	L	L	T
A	H	R	S	A	N	R	O	M
R	O	V	I	O	L	E	T	A
C	E	C	X	U	L	N	E	G
Í	F	T	U	L	I	P	A	N
S	R	R	O	E	R	R	E	Ò
A	O	O	S	C	I	J	O	L
P	S	T	O	S	E	K	W	I
M	A	R	G	A	R	I	D	A

6 **a** 7; **b** 1; **c** 8; **d** 2; **e** 4; **f** 3; **g** 6; **h** 5

7 **a** 3; **b** 4; **c** 1; **d** 2; **e** 5

8 **a** 2, **b** 4; **c** 5; **d** 6; **e** 1; **f** 3

Ortografia

Pàgina 59

1 essa sorda: persa, diversions, caceres, ressec, tassó, assegut, assedegats, pensava, temps, sobirà, alçà, tercera, separava, espicossés, maça, assaonés, ales
 Es pot representar amb s, ss, c, ç.

essa sonora: zona, desolat, organitzar, presentar, gasela, posar
 Es pot representar amb les grafies s i z.

2 **a** silenci; **b** sonar; **c** sabata; **d** cèntim; **e** sal; **f** cirera; **g** suc; **h** significat; **i** setze; **j** sobre; **k** simple; **l** sobirania; **m** circular; **n** celebrar; **o** sorteig; **p** ceba

El so que hi falta es correspon amb el de la essa sorda en tots els casos.

3 **a** l allà començà una nova vida treballant de **sabater**. A poc a poc, la seva **situació** millorà i acabà obrint una botiga que li permetia guanyar-se les garrofes. Un matí que havia sortit a fer un encàrrec, va **sentir** uns renills, i en preguntar d'on **procedien**, li respongueren que eren dels cavalls del rei, que sortia amb ells de **cacera**. El meu germà s'**acostà** a badar; trist i malenconiós, guaitava el **seguici** reial, pensant en la mesquinesa del destí, que l'havia convertit en un pobre **sabater**.

b I encara que els **ossos** li feien mal, el meu germà, aterrit, fugí d'aquella **ciutat** tan aviat com li fou **possible**. Ja no volia viure en una gran **ciutat** on hi haguessin reis, **senyors** de pompa. Finalment es quedà a **residir** en un poble on continuà exercint d'humil **sabater**. Allà va **semblar** que, finalment, havia **aconseguit** la tranquil·litat que anhelava. Però una tarda, mentre **passejava**, l'aire li portà el **ressò** d'uns renills que s'acostaven.

Pàgina 60

- 4 a** caçat (sorda); **b** casat (sonora); **c** rossa (sorda); **d** rosa (sonora); **e** zona (sonora); **f** sona (sorda); **g** peça (sorda); **h** pesa (sonora)
- 5 a** missa; **b** dansa; **c** plaça; **d** feliç; **e** amazona; **f** onze; **g** ceba; **h** seva; **i** horitzó; **j** zebra; **k** passejar; **l** polze; **m** senzill; **n** peresa; **o** promoció
- 6 a** agressió; **b** alcaldessa; **c** esperança; **d** telesèrie. Resposta oberta.
- 7 a** La **Teresa** em va ajudar a fer la declaració d'**hisenda**.
b M'agradaria anar de viatge amb l'**Ezequiel** a **Zuric**.
c Van organitzar un esmorzar **senzill**, però boníssim.
d Vaig començar a notar la **crisi** el **desembre** passat.
- 8** Un dia que el meu germà estava **cosint** al taller, vet aquí que **alçà** el cap i va poder veure una donzella esplèndida que s'abocava al **finestró** del pis de dalt. Es quedà contemplant-la com un badoc i se'n va ben enamorar, **fins** al punt que ja no va poder treballar més en tot el dia. L'endemà al matí, obrí la botiga i s'**assegué** al taller **disposat** a **cosir** però, a cada punt que feia, aixecava el cap en **direcció** al **finestró** i s'hi quedava encantat. Així va **passar** una temporada **sense** **cosir** ni un botó, ni tan sols pel valor d'un direm.

Els millors contes de Les mil i una nits (fragment adaptat)

Expressió escrita

Pàgines 61 i 62

Respostes obertes.

Unitat 7. El text de divulgació científica

Comprensió lectora

Pàgina 64

- 1** Resposta oberta.
- 2** En els tres apartats encapçalats pels títols següents: *La xocolata, aliment dels déus, Varietats de cacau i Valor nutricional*.
- 3** És originària del sotabosc de l'alt Amazones.
- 4** Per als asteques, el fruit del cacau era un regal de Quetzalcóatl, déu de la fecunditat en forma de serp emplomallada.
- 5** També s'anomenen *maraques* o *pinyes*.
- 6** Les varietats que hi ha són el crioll, el foraster i el trinitari.

- 7** El crioll és originari de l'Amèrica Central i Mèxic. El foraster és d'origen amazònic. El trinitari és originari de l'illa Trinitat del Carib.
- 8** Té les faves d'aroma fina i de baix contingut en àcids.
- 9** Perquè els seus components majoritaris són els sucres i els greixos.
- 10** Vol dir que provoca certa activació o sobreexcitació de l'organisme.
- 11** En són responsables la teobromina i la cafeïna.
- 12** Perquè la xocolata aporta la ingesta de compostos fenòlics que impedeixen l'oxidació del colesterol.
- 13** Aporta vitamines A i B, àcid fòlic i tiamina (B1). Minerals com ferro, alumini, calci, magnesi i potassi.
- 14** Regula el metabolisme amb l'activació de la diüresi, l'estimulació sanguínia, impedeix l'oxidació del colesterol, potencia el sistema immunitari, aporta vitamines i minerals indispensables i també contingut energètic a l'organisme.
- 15** Resposta oberta.
- 16** **a** F; **b** F; **c** V; **d** F; **e** V; **f** V; **g** F; **h** F; **i** V; **j** F

Gramàtica

Pàgina 65

- 1 a** El déu **de** la fecunditat **en** forma **de** serp emplomallada.
de → la fecunditat en forma de serp emplomallada
en → forma de serp emplomallada
de → serp emplomallada
- b** Creixen directament **al** tronc i **a** les branques més grans.
a → el tronc
a → les branques més grans
- c** El cacau té una acció estimulants important **a causa del** seu contingut **en** teobromina.
a causa de → el seu contingut en teobromina
en → teobromina
- d** Són considerats importants **per** prevenir els trastorns cardiovasculars.
per → prevenir els trastorns cardiovasculars
- e** Si **a** la xocolata se li afegeix llet, l'aportació **de** calci s'incrementa notablement.
a → la xocolata
de → calci
- f** Són vitamines indispensables **per a** la regulació **del** metabolisme.
per a → la regulació del metabolisme
de → el metabolisme
- 2** *de* (feble) → cacau
per (feble) → Cristòfor Colom
a (feble) → l'illa Guanaja
de (feble) → l'Amèrica Central i Mèxic
de (feble) → fruits grans i rugosos
d' (feble) → origen amazònic
- de* (feble) → fruits llisos
amb (feble) → tons verds
entre (força) → els anteriors
a (feble) → l'illa Trinitat
de (feble) → el Carib

- 3 **a** Ens hem adormit **a** les tres **de** la nit.
b Vull anar **a** la platja **amb** tu.
c Vol anar **de** vacances **al** (a + e/) Brasil.
d Aquests deures són **per a** demà.
e Aquest regal, el donarem **a** la Mireia.
f Sovint penso **en** la Queralt.
g Avui menjarem truita **de** patates i pa **amb** tomàquet.
- 4 **a** Entre; **b** malgrat; **c** durant; **d** des de; **e** mitjançant; **f** sense; **g** cap a

Pàgina 66

- 5 **a** per por de; **b** a favor de; **c** en comptes de; **d** tocant a; **e** després de; **f** al llarg de; **g** d'acord amb
- 6 **a** Des del; **b** del; **c** fins al; **d** des del, als; **e** Pels; **f** al; **g** al
- 7 Simis **amb** la crisi dels 40

Els grans simis pateixen l'equivalent **a** la crisi **dels** quaranta. No la tenen **a** partir **d'**aquesta edat, sinó més aviat **entre** els 28 i els 33 anys, però es correspon **amb** el mateix moment vital: l'etapa mitjana **de** la seva existència. Un estudi científic ha determinat que, **entre** les moltes coses que els humans compartim **amb** els ximpanzés i els orangutans, també hi ha el patró que defineix el nostre grau **de** benestar, **en** forma d'U. Per tant, aquesta etapa **de** depressió no té res **a** veure **amb** els problemes laborals, les càrregues familiars o els desenganys sentimentals, que **en** algun moment s'havien assenyalat **com a** causes probables.

La investigació, publicada recentment **a** la revista *PNAS* (*Proceedings of the National Academy of Sciences*), ha certificat aquesta similitud **mitjançant** l'estudi **de** 508 grans simis i suggereix que tots plegats hauríem rebut aquest model **de** comportament **en** herència **dels** nostres ancestres comuns.

L'estructura **en** forma d'U **del** nivell **de** benestar **de** les nostres vides rep aquest nom perquè la cinquena vocal exemplifica la corba que descriuria el nostre grau **de** felicitat **en** una gràfica **en** que l'edat es representaria **a** l'eix **d'**abscisses. Així, **durant** la infantesa i joventut tindríem un nivell **de** benestar alt que decauria notablement durant la maduresa, que es calcula **a** partir **dels** 40 i **fins als** 50 anys. Posteriorment, però, aquest grau **de** felicitat es recupera **amb** l'entrada **en** la vellesa o tercera edat.

XAVIER AGUILAR, *El Punt Avui* (fragment adaptat)

Lèxic

Pàgina 67

- 1 **a** xocolater; **b** xocolatina; **c** xocolata; **d** xocolatada; **e** xocolata desfeta; **f** xocolateria
- 2 pastissos: melindro, tortell, bunyols, ensaïmada, braç de gitano
 embotits: bull blanc, fuet, pernil, sobrassada, llonganissa
 verdures: carxofa, escarola, espinacs, bròquil, pastanaga, ceba
- 3 **a** rellenes → farcides; **b** pepino → cogombre; **c** pastel → pastís; **d** berberetxos → escopinyes
- 4 **a** a la brasa; **b** ferrats, fregides; **c** en escabetx; **d** a l'ast; **e** fumats; **f** a la romana

Pàgina 68

5 **a** gratinen; **b** xarrupis; **c** amaneix; **d** Fregiré; **e** sucar; **f** rosteix

6 El menú 1. El menú 2 no podria ser perquè els que apareixen com a primers plats s'acostumen a menjar com a segons plats. El menú 3 proposa l'arròs a la cubana com a postres i, en canvi, es tracta d'un primer plat.

7 **a** 2; **b** 4; **c** 1; **d** 3

8 **a** 3; **b** 1; **c** 5; **d** 2; **e** 4

9 **a** poma; **b** magrana

Ortografia

Pàgina 69

1 **a** Escrivim *g* davant de *e*.

b Escrivim *g* davant de *i*.

c Escrivim *j* davant de *a*.

d Escrivim *g* davant de *e*.

e Escrivim *j* davant de *o*.

f Escrivim *g* davant de *e*.

2 **a** Escrivim *ix* darrere de *e*.

b Escrivim *ix* darrere de *a*.

c Escrivim *ix* darrere de *e*.

d Escrivim *ix* darrere de *a*.

e Escrivim *x* a inici de mot.

f Escrivim *ix* darrere de *e*.

g Escrivim *ix* darrere de *e*.

h Escrivim *ix* darrere de *a*.

i Escrivim *ix* darrere de *e*.

3 **a** Plantarem **geranis** al **jardí** del darrere.

b Demana les claus del lavabo al conser**ge**.

c Vam passar la tarda **jugant** a **jocs** de taula.

d **Vigila** no t'entrebanquis amb les caixes.

e La meva cosina estudia **enginyeria** a **Girona**.

f Només vol anar al zoo per veure les **girafes**.

g M'he oblidat la **jaqueta** a casa de la **Gisela**.

h En **Jordi**, en **Josep** i en **Joan** són **germans**.

i La **Gemma** és la **gerent** de l'empresa.

j **Passejarem** una estona i ens **asseurem** a la **gespa**.

k La **Jordina** ha menjat un **gelat** de **gerds**.

l Si m'ajudes, **agilitzarem** la feina.

m Per la festa major surten els **gegants** i els capgrossos.

Pàgina 70

4 **a** Vaig conèixer l'**Àngels** durant el trajecte de tren Barcelona-València.

b En **Roger** i en **Jesús** **jeuen** al sofà.

c Aquest **jersei** t'escau molt.

d No van fer cap **objecció** a les seves propostes.

e En **Gerard** s'entreté resolent **jeroglífics**.

f Vaig quedar amb en **Genís** d'anar a la projecció d'aquell documental.

5 **a** xec; **b** aixeta; **c** peix; **d** ruixat; **e** caixa; **f** xumet; **g** xandall; **h** brioix; **i** cuixa; **j** reixa; **k** feix;

l xalet; **m** xamfrà; **n** boix; **o** xarop; **p** bruixa

- 6 a** La Merit**tx**ell estudia primer de bat**tx**illerat.
b Omple aquesta fit**tx**a amb les teves dades.
c La teva actitud em produeix rebu**ig**.
d L'últim sonde**ig** no li és gens favorable.
e Porta les but**tx**aques foradades.

7

	enfosquir	envejar	patir
jo	enfosqueixo	envejo	pateixo
tu	enfosqueixes	enveges	pateixes
ell/ella	enfosqueix	enveja	pateix
nosaltres	enfosquim	envegem	patim
vosaltres	enfosqui	envegeu	patiu
ells/elles	enfosqueixen	envegen	pateixen

- 8 a** deixes; **b** desitjo; **c** netegen; **d** passegen; **e** jeu; **f** raja; **g** marranegen; **h** llegeix; **i** boicotegen;
j esquitxa; **k** allotgen

Expressió escrita

Pàgina 71

Respostes obertes.

Unitat 8. El text teatral

Comprensió lectora

Pàgina 74

- Resposta oberta.
- El 23 de juny. L'hora és al vespre, potser cap a quarts de nou, just abans de sortir per anar a sopar.
- El protagonitza la Rita.
- Resposta oberta.
- Els llibres, els quaderns i els llapis perquè s'ha acabat el curs i vénen les vacances. La segona part és de resposta oberta.
- Resposta oberta.
- El primer diàleg és entre la Rita i en Daniel. En Daniel retreu a la Rita que li hagi agafat l'ampolla de colònia i ella aprofita per demanar-li si el pot acompanyar a la revetlla.

El segon diàleg és entre en Daniel i el seu pare. En Daniel demana diners al pare per sortir i discuteixen sobre l'hora de tornada a casa.

En Daniel és el personatge que participa en tots dos diàlegs.
- L'avi. S'ha vestit així perquè és la revetlla i ella vol sortir de festa com els grans. La segona part és de resposta oberta.
- Resposta oberta.

10 Resposta oberta.

11 Resposta oberta.

12 Resposta oberta.

13 Fan referència a la il·luminació, la disposició dels elements de l'escena i el moviment dels personatges.

Gramàtica

Pàgina 75

1 TONI: **Au va!** Explica-m'ho! I ho ha trobat tot igual?

DÈLIA: **Eh?** No! Tot diferent.

Toni: **Renoi!** Pobreta! Quants anys tenia?

DÈLIA (*Pausa. Com si parlés somniant*): Tenia quinze anys... Havia sortit de casa cap al tard, a passejar pels camps, sola, i m'havia calçat esclops perquè a mitja tarda havia plogut fort...

TONI: **Oh!** De qui parles, Dèlia?

DÈLIA: De qui parlo? De la noia del gira-sol.

TONI: **Ah!**

2 a (oh) 4; b 3; c 1; d 5; e 2

3 persones: **a, e, i, j**

animals: **b, d, h, l**

objectes inanimats: **c, f, g, k**

Pàgina 76

4 Resposta oberta.

5 Resposta oberta. Tenen el mateix significat els *ah!*.

6 a Ah; b ha; c Oh; d o; e ho; f Eh; g He

7 Resposta oberta. Com a orientació, donem a continuació el significat de les interjeccions impròpies de l'activitat:

a admiració, satisfacció o sorpresa

b alegria o entusiasme

c alertar

d aturar

e pregar o ordenar

f demanar ajut

g agrair

h aprovar

i demanar silenci

Lèxic

Pàgina 77

1 a germà; b oncle; c tia; d avi; e àvia; f cosina; g besavi; h besàvia

2 a sogra; b neboda; c nét; d muller; e marit; f cunyat; g cosí

- 3** cap: cabells, ulls, celles, boca, galta, nas, llavi
tronc: pit, esquena, melic
extremitats: turmell, canell, genoll, colze, dits

Pàgina 78

- 4** **a** discreta; **b** divertida; **c** gandul; **d** tranquil·la; **e** llest; **f** amable; **g** optimista; **h** nerviós
- 5** **a** rinxolada; **b** prima; **c** sincers; **d** llisos; **e** pervers
- 6** **a** 2; **b** 5; **c** 1; **d** 3; **e** 4
- 7** **a** 3; **b** 2; **c** 1; **d** 12; **e** 11; **f** 10; **g** 9; **h** 8; **i** 6; **j** 4; **k** 5; **l** 7

Ortografia

Pàgina 79

- 1** **a** És un mot compost, i escrivim *n* com a excepció de la regla que diu que cal escriure *m* davant de *m*, *b* i *p*.
b Escrivim *m* davant de *b*.
c Escrivim *m* davant de *p*.
d Escrivim *m* davant de *p*.
e Escrivim *m* davant de *b*.
f Escrivim *m* davant de *p*.
- 2** **a** commemorar; **b** invalidar; **c** confeccionar; **d** enverinar; **e** ambient; **f** enviar; **g** infeliç; **h** camperol; **i** enfiar; **j** emmalaltir; **k** amfibi; **l** invitació; **m** envellir; **n** desenvolupar; **o** investigar
- 3** **a** No diguis paraulotes, sigues benparlat, noi.
b Es va perdre enmig de Londres.
c És un expert en informàtica.
d A Lisboa has d'agafar el tramvia número 28.
e No confio gens en tu.
- 4** **a** compte; **b** conte; **c** comte
- 5** **a** infeliç; **b** immadur; **c** immòbil; **d** infinit; **e** insegur; **f** invisible; **g** impacient; **h** imprevist

Pàgina 80

- 6** **a** annex; **b** perenne; **c** tarannà; **d** ennuvolat; **e** innocent; **f** bienni; **g** connexions
- 7** **a** Fa temps que no quedem per sopar.
b Vaig començar a jugar a futbol en aquest camp.
c Els bombers han apagat el foc.
d Aquest any he anat de vacances a la Cerdanya.
e M'han convocat per al campionat nacional d'esgrima.
f Aquesta xocolata és una temptació.
g M'agradaria banyar-me al riu.
h Agafa la canya que anirem a Arenys a pescar.
i Ha quedat exempt de les proves físiques.
j Li agrada afegir pinya natural a les amanides.

8 ARNAU: Mira, Eusebi, hem de parlar-nos amb el cor obert, o, sino, no començaré. L'amistat de tots dos és de molts **anys**. Els pares eren amics, els avis eren comandataris. Les nostres dues famílies **sempre** s'han estimat i ajudat en tot.

HUMET: Bé, bé. Trobo el preà**mbul** massa dramàtic. Vols dir que no seria millor anar al gra?

ARNAU: D'acord. Avui, sobtadament, per un gran drama de la meua vida que s'ha obert davant meu, he vist que jo no era pas tan fort com me creia. Mirar la gent de reüll, tractar tothom des de molt enlaire és un gran plaer pels vanitosos com jo, pels triom**fadors** per herència, però quan un s'en**fronta** de sobte amb la vida cara a cara, quan arriba un fet que et surt de trasantó i te'l trobes davant, com un monstre amb una rialla sarcàstica, que et mira i et fa burla i **comprems** que la teua vida, la teua felicitat, tot tu, que et creies replegat en tu mateix, posseint tot el que podria valer-te i interessar-te, tot això és un xic en mans de cadascú, en les teves mans, en les de l'Avel·**lina**, en les de l'**Anna**, en les dels **innombrables** Martins i Pasquals que hi ha pel món, llavors, com vols que estigui aquesta nit, eh? Com vols que estigui? M'has de dir, sense contem**placions**, què diuen la gent de mí?

HUMET: Què vols que diguin! Que ets una mica fan**farró**, un home **important**, però amb un cor d'or.

ARNAU: Bah! No facis el generós; pensa que m'excita més pensar que m'enganyes que no pas saber la veritat. No s'ha parlat de coses gruixudes de mi, d'alguna conxorxa amb algú?

HUMET: Res. La gent et veu **innocent** i bona persona. Potser alguns et tenen en**veja** per la teua fortuna, però tot plegat sense **importància**.

J. M. MILLÀS-RAURELL, *Teatre: La llotja* (fragment adaptat)

Expressió escrita

Pàgines 81 i 82

Respostes obertes.

Unitat 9. La faula

Comprensió lectora

Pàgina 84

El cabrer i les cabres salvatges

- 1** Són el cabrer i les cabres salvatges.
- 2** Situació inicial: des de «Un cabrer que havia portat les cabres» fins a «les va fer entrar totes a la cova.».
Acció: des de «L'endemà va fer molt mal temps» fins a «les cabres es van girar i li van dir:».
Conclusió: des de «Justament és per això que ens guardem de tu» fins a «elles serien les preferides».
Epítom: l'últim paràgraf, des de «Aquesta faula vol dir» fins al final.
- 3** Un cabrer va a pasturar amb les seves cabres i en troba d'altres de salvatges que pasturen amb les seves, de manera que se les emporta.

- 4** 1r: L'endemà fa mal temps i no pot sortir a pasturar.
2n: Dóna més farratge a les cabres forasteres que a les seves.
3r: Passa el mal temps i surt a pasturar amb totes les cabres.
4t: Les cabres salvatges fugen.
- 5** Dóna més confiança algú que tracta millor les amistats de temps que no pas a les noves de pocs dies que encara no li han demostrat res.
- 6** Malfia't d'algú que, acabat de conèixer, et prefereix a una amestat que té de fa temps, perquè pot ser que un dia et faci el mateix a tu. És a dir que mostri preferència envers una nova amestat i et deixi de banda.
- 7** Resposta oberta.
- 8** **a** La part del dia que coincideix amb el moment en què es comença a fer fosc.
b Ploure molt, fer una tempesta.
c Verd destinat a l'alimentació del bestiar.
d Estrangeres. En el cas del text es refereix a les cabres salvatges, aquelles que no són de la seva propietat.
e Guanyar-se-les.
f Acusar-les de desagraïdes.
g Tenir amestat des de fa molt de temps.
h Tenir preferència, simpatia.
- 9** Resposta oberta.
- 10** Resposta oberta.

El lleó i la rata agraïda

- 11** El lleó i la rata. El lleó simbolitza fortalesa, poder, supèrbia. La rata simbolitza feblesa, debilitat, gratitud.
- 12** Situació inicial: Mentre un lleó dorm, una rata es posa a córrer per damunt del seu cos.
Acció:
1r. El lleó es desperta, agafa la rata i es disposa a devorar-la.
2n. La rata li suplica que li perdoni la vida i li diu que ja li tornarà el favor.
3r. El lleó la deixa escapar, però se'n riu.
4t. Uns caçadors capturen el lleó.
5è. La rata allibera el lleó.
Conclusió: La rata ha estat agraïda i ha complert amb la seva paraula.
Epítom: Val més ser humil, perquè mai no saps qui et pot ajudar per més poderós que et pensis que ets.
- 13** No, perquè si hagués estat així, no se n'hauria rigut.
- 14** Sí, perquè després l'allibera dels caçadors i li salva la vida.
- 15** El lleó és més poderós que la rata al principi, quan la té agafada. La rata és més poderosa que el lleó quan aquest ha estat capturat pels caçadors. La tercera pregunta és de resposta oberta.
- 16** Resposta oberta.
- 17** Resposta oberta.

Gramàtica

Pàgina 85

1 a 5; b 4; c 2; d 3; e 1

2 a adversatives; b disjuntives; c il·latives; d copulatives; e distributives

3 Un lleó dormia, i una rata es va posar a córrer per damunt del seu cos. El lleó es va despertar i la va agafar disposat a devorar-la; **però** la rata li va suplicar que la deixés anar, tot dient-li que si li perdonava la vida, li sabia correspondre. El lleó se'n va riure, i la va deixar escapar. **Però**, de fet, s'esdevingué que, poc temps després, el lleó es va salvar gràcies a la gratitud de la rata. Uns caçadors l'havien capturat i el tenien lligat a un arbre amb una corda. La rata, en sentir els seus gemecs, hi va córrer, va rosegar la corda i el va alliberar. Aleshores la rata li digué: «No fa gaire que et vas riure de mi, perquè no esperaves cap agraïment de part meva; **però** ara ja saps que entre les rates també hi ha gratitud».

Aquesta faula ens diu que, en els canvis de fortuna, també els més poderosos tenen necessitat dels més febles.

- La conjunció copulativa *i* expressa la suma dels elements que relaciona.

- La conjunció adversativa *però* expressa oposició entre els elements que uneix.

4 a o; b i; c però; d o; e però; f i

5 a ni, ni; b de manera que, així que...; c però; d o, o; e i; f així que, de manera que...; g o bé, o; h ni

Pàgina 86

6 a 2; b 4; c 5; d 1; e 3; f 10; g 9; h 6; i 7; j 8

7 Resposta oberta. A tall d'exemple: a Així que; b més, que; c atès que; d per tal que; e encara que; f en cas que

8 a **però** arribaré tard perquè treballo. (adversativa)
 b **de manera que** no ha anat a treballar. (il·lativa)
 c **encara que** em fan una mica d'angúnia. (concessiva)
 d **perquè** volíem veure la Sagrada Família. (final)
 e **per tal que** me'n donis la teva opinió. (final)

Lèxic

Pàgina 87

1 amfibis: granota, gripau, tritó
 mamífers: cérvol, rata, cavall, cabra, lleó
 ocells: cadenera, cigonya
 peixos: sardina, lluç, llenguado
 rèptils: llangardaix, serp, salamandra

2 aràcnids: paparra, escorpí, aranya
 crustacis: cranc, gamba, llamàntol
 insectes: abella, escarabat, papallona, libèl·lula, marieta
 miriàpodes: centpeus, milpeus
 mol·luscos: musclo, cloïssa

3 a 5; b 4; c 1; d 2; e 3

4 a 3; b 1; c 4; d 2; e 7; f 5; g 6

Pàgina 88

5 a 2; b 5; c 6; d 1; e 4; f 3

6 a 6; b 5; c 4; d 1; e 3; f 2

7 a les formigues; b la serp; c el porc; d el caragol; e la papallona; f la vaca; g l'home

Ortografia

Pàgina 89

1 a En **R**icard és el **r**esponsable d'una **ferrr**reteria situada a l'**extrar**adi.

b La meva **m**are m'ha **compr**at un **cistell** de **cireres**.

c En **Ferr**ran ha **pint**at un **autoretrat**.

d Demà **aniré** a la **perrruqueria** de la **R**osa.

e Aquest any **corr**reré la **contrarellotge** que fan al meu poble.

f **E**ra molt tard, **però** **en**car**a** vam **esper**rar-nos fins que va **arri**bar en Pol.

2 a **plor** → plorera

b **carnisser** → carnisseria

c **jug**ar → jugaria

d **servir** → serviria

e **pastisser** → pastisseria

f **avió** → avioneta

g **córrer** → correríem

h **cançó** → cançoner

i **porter** → porteria

j **clar** → claror

Escriurem **r** final muda en un mot si les paraules **derivades** també en porten. Per exemple: **plor**, **carnisser**, **pastisser**, **porter**, **clar**.

En els infinitius de molts verbs s'escriu **r** final muda. Per exemple: **jug**ar, **servir**, **córrer**.

3 Formes del verb *haver* de les faules inicials: *havia*, *haver*, *hem*, *havien*, *ha*. Totes s'escriuen amb *h*.

	present	imperfet
jo	he	havia
tu	has	havies
ell/ella	ha	havia
nosaltres	hem	havíem
vosaltres	heu	havíeu
ells/elles	han	havien

Pàgina 90

4 a Un **h**ome del barri em va explicar una **h**istòria de por.

b Els productes d'**h**igiene els compro a l'**h**ipermercat.

c Aquest **h**ivern fa molt de fred.

d No saben com aturar-li l'**h**emorràgia.

e **A**hir vam anar a veure l'**H**ug.

f **H**em begut orxata i **h**em menjat cacauets.

g En Carles em va dir que **h**em de tornar-li les cadires.

h Em sembla que no em dirà res de nou.

- 5** **a** L'Avel·lí i la Camil·la viuen a Gal·les.
b L'Apel·les és molt intel·ligent.
c Em va fer molta il·lusió veure la pel·lícula amb tu.
d Abans anava a un col·legi de Sabadell.
e No sé quina seria la millor solució d'aquest problema.
f Vam anar a la cercavila i després a veure els putxinel·lis.
g He tret un excel·lent de català.
h Calla i escolta!
- 6** **a** il·lògic; **b** il·legítim; **c** il·limitat; **d** il·legal; **e** il·lícit; **f** il·localitzable
- 7** **a** Llegiré aquesta novel·la el proper cap de setmana.
b Viu a Brussel·les amb la Roser i són molt feliços.
c Tothom treballa moltes hores.
d El gerro de color marró s'ha trencat.
e Avui hi fa molta calor, a Santiago de Compostel·la.

8

A	B	D	H	O	R	A	R	I	H
I	E	C	L	L	O	G	A	R	O
P	M	A	R	R	E	C	N	M	Q
B	A	R	R	E	J	A	R	V	U
H	O	M	E	N	A	T	G	E	E
O	L	I	Z	E	U	F	W	A	I
R	T	E	S	T	E	L	L	E	S
T	C	O	R	R	O	M	P	R	E

Expressió escrita

Pàgina 91

- 1 Resposta oberta. A tall d'exemple: *L'ase juganer i el seu amo.*
- 2 Resposta oberta. A tall d'exemple: aquesta faula vol dir que algunes persones, amb l'afany de competir i voler ser com els altres, es fan mal elles mateixes.
- 3 Resposta oberta. A tall d'exemple: ...la gallina es va engrèixar tant i tant, que els ous que ponia els esclafava amb el seu pes abans que la mestressa els pogués agafar.

Pàgina 92

Respostes obertes.